Raportin julkistamistilaisuus Kuntademokratiaverkoston tapaamisessa 5.6.2019

Osallisuustoiminta ajankohtaista?

Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 3.6.2019
OSALLISTAVA JA OSAAVA SUOMI
– sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta

Osallistuvan suunnittelun ja päätöksenteon myönteisiä vaikutuksia

Miten arvioida ja todentaa vaikutuksia?

Yhteisluomisen tutka

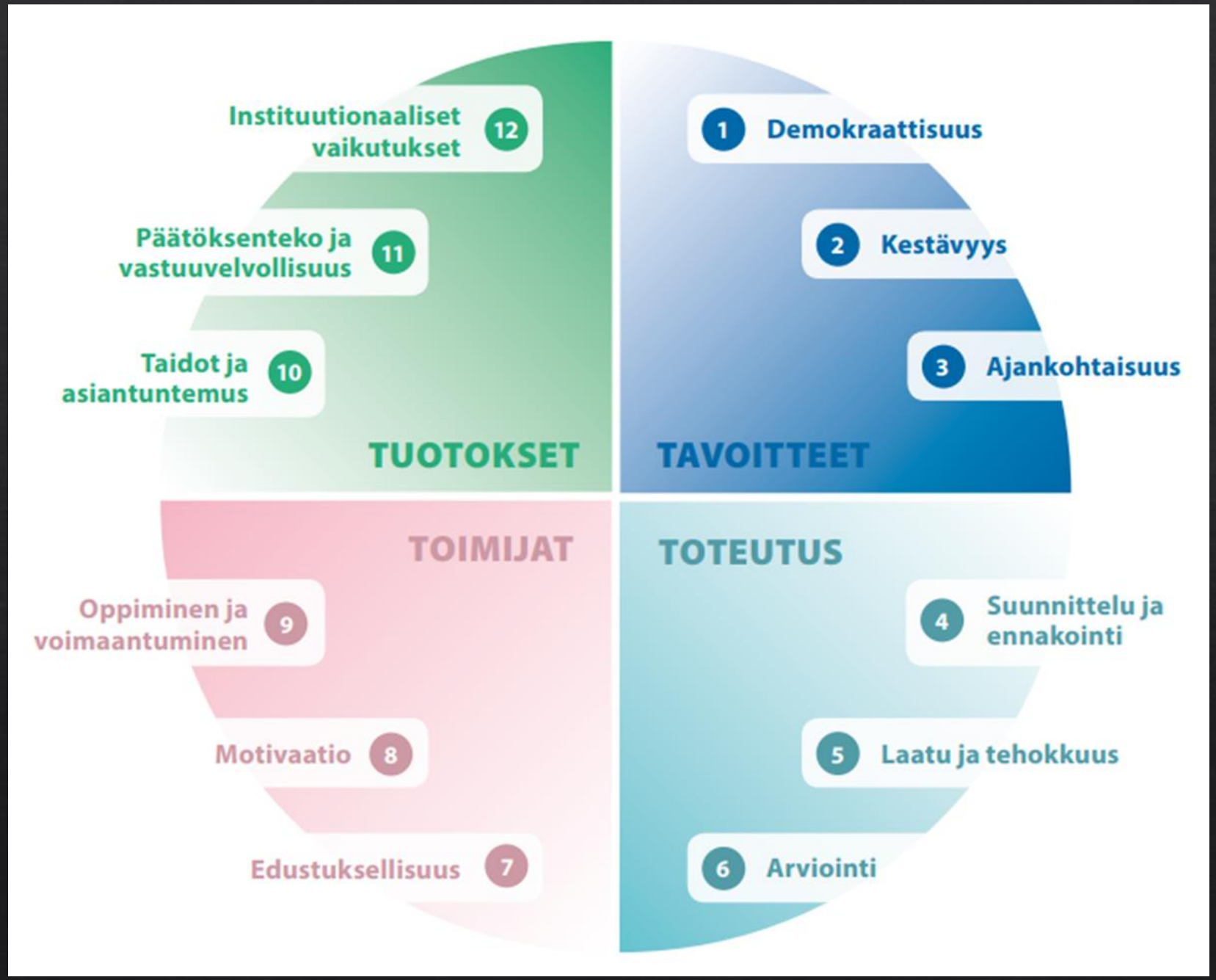

Monipuoliset indikaattorit

OSA-ALUE	KUVAUS	INDIKAATTORI	KYSYMYKSIÄ
T1 Tavoitteet	Osallisuushankkeilla pyritään yleensä edistämään demokraattisia arvoja, kestävää kehitystä ja muita ajankohtaisia tavoitteita.	**1** Demokraattisuus	Onko hankkeen ensisijaisena tavoitteena demokratisoida päätöksentekoa? Voivatko osallistujat itse vaikuttaa hankkeen toteutukseen? Toimitaanko läpinäkyvästi ja avoimesti? Pidetäänkö toimintamallia legitiiminä?
		2 Kestävyys	Onko ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys otettu huomioon hankeen tavoitteissa? Onko hanke kytketty kestävän kehityksen ohjelmiin ja tavoitteisiin?
		3 Ajankohtaisuus	Ovatko hankkeen tavoitteet hyvin perusteltuja ja poliittiseen harkintaan perustuvia? Ovatko tavoitteet ajankohtaisia? Onko tavoitteita kyetty muuttamaan tarpeen mukaan?

OSA-ALUE	KUVAUS	INDIKAATTORI	KYSYMYKSIÄ
T2 Toteutus	Hankeen toteutuksessa on yleensä kolme osa-aluetta: suunnittelu, toimeenpano, arviointi.	**4** Suunnittelu ja ennakointi	Onko hankkeelle varattu riittävästi resursseja? Miten hankkeen kysymykset on kehystetty? Miten tapahtumien saavutettavuus on huomioitu? Miten käytetyt työkalut ja menetelmät on valittu?
		5 Laatu ja tehokkuus	Miten hankkeen toteutuksen laatu ja resurssien tehokas käyttö varmistetaan? Onko valittu johtamistapa toimiva? Miten hankkeesta tiedotetaan? Miten tapahtumat fasilitoidaan? Miten puhutaan tapahtumissa ja alustalla? Millainen digituki on järjestetty?
		6 Arviointi	Millaisia evaluoinnin aktiviteettejä hankkeelle on suunniteltu? Miten arvioidaan hankeen välineelliset vaikutukset? Miten dataa kerätään, analysoidaan, ja kenelle sitä raportoidaan? Onko hanketta muokattu arvioinnin pohjalta?
		7 Edustuksellisuus	Miten heterogeeninen osallistujajoukko oli? Ketkä osallistuivat? Miten tulevien sukupolvien edustuksellisuus on otettu huomioon?
		8 Motivaatio	Miten motivoituja / kiinnostuneita osallistujat olivat? Olivatko he tyytyväisiä tapahtumiin? Pääsivätkö he verkostoitumaan muiden sidosryhmien kanssa? Palkittiinko osallistuminen jollain tavalla? Oliko alhainen motivaatio syy ei-osallistumiseen? Osattiinko ihmisiä motivoida oikealla tavalla?
		9 Oppiminen ja voimaantuminen	Millaisia taitoja osallistujat oppivat osallistumisen prosessin myötä? Ymmärtävätkö he enemmän asiakeskusteluista ja/ tai päätöksenteon prosessista? Miten yhteistyö muiden sidosryhmien kanssa sujui?
		10 Taidot ja asiantuntemuksen kehittäminen	Miten organisaation omaa osaamista on kehitetty? Onko hyödynnetty ulkopuolisia asiantuntijoita esim. tutkimusyhteistyön avulla? Tarjotaanko koulutusta myös sidosryhmille? Onko oppimiseen innostava ilmapiiri? Onko asiantuntemuksen kehittämiseen varattu riittävästi resursseja ja mahdollisuuksia?
		11 Päätöksenteko ja vastuuvelvollisuus	Millainen on kaupungin sitoutuminen hankkeeseen? Miten osallistujien palaute kytkeytyy päätöksentekoon? Miten palaute analysoitiin, miten se on huomioitu päätöksenteossa? Miten palaute on annettu kansalaisille ja tiedotettu siitä?
		12 Institutionaaliset vaikutukset	Millaisia uusia yhteistyönmuotoja yliopistojen, museoiden, koulujen, yritysten ym. sidosryhmien kanssa on syntynyt? Onko syntynyt uutta liiketoimintaa? Onko toiminta inspiroinut uudistamaan organisaatiossa vakiintuneita käytäntöjä? Ovatko päättäjät oppineet kansalaisilta?

Osallisuuden “jalanjälki”

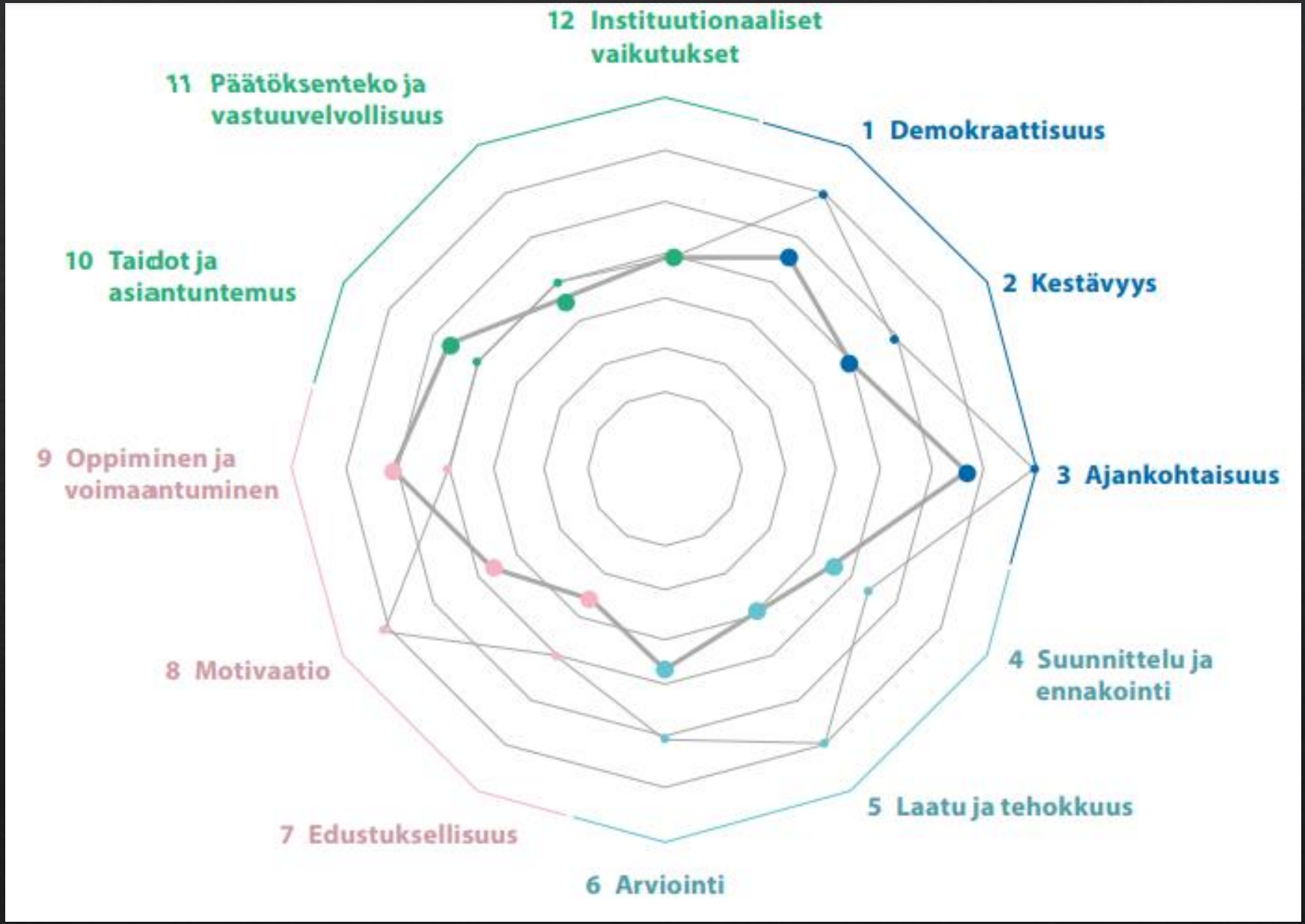

LÄHTÖTASON ARVIOINTI

DIAGNOSTINEN ARVIOINTI

- vallitsevan osaamis- ja aktiivisuustilanteen kartoittaminen
- varhaista suunnittelua tukeva

OHJAAVA ARVIOINTI

FORMATIIVINEN, SUUNTAAVA JA MOTIVOIVA, ARVIOINTI

- tarpeiden, tavoitteiden ja haasteiden tunnistaminen
- suunnitelman tarkistaminen toiminnan edetessä

PÄÄTTÖ-ARVIOINTI

SUMMATIIVINEN

- suorien ja epäsuorien vaikutusten todentaminen
- "sertifiointi"

Arvioinnin hyödyt

- Uusien osallistumiskanavien vaikutuksia on tärkeä arvioida läpi prosessin:
  - Arviointi auttaa tunnistamaan kehitystarpeita.
  - Arviointi tukee osallisuustoiminnan laatua ja relevanssia.
  - Vain arvioinnin avulla pystytään todentamaan osallisuustoiminnan hyödyt ja kustannukset.
- Yhteisluomisen tutkan avulla:
  - Kunta tai osallisuustoimintaa järjestävä organisaatio voivat luoda kokonaisvaltaisen arvion sen nykyisistä vahvuuksista ja kehittämistarpeista.
  - Tutkakuva mahdollistaa vertailun sekä saman toimijan kehitykseen eri aikoina että muihin toimijoihin, jotka ovat toteuttaneet vastaavan arvion.
  - Arviointi voidaan toteuttaa itsearviointina tai ulkopuolisen arvioitsijan tuella.

Tackling Biases and Bubbles in Participation
www.bibu.fi | #biburesearch

Lisätietoja:
Mikko Rask, yliopistotutkija, Helsingin yliopisto
mikko.rask@helsinki.fi
puh. 050 3222 012

Titiana Ertiö, tutkijatohtori, Helsingin yliopisto
titiana.ertio@helsinki.fi
puh. 045 850 96 85

HELSINGIN YLIOPISTO
VALTIOTIETEELLINEN TIEDEKUNTA